

ПОЛІВАРІАНТНІ ВПЛИВИ БІОАКТИВНОЇ ВОДИ НАФТУСЯ НА ВЕГЕТАТИВНИЙ ГОМЕОСТАЗ, МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ З НЕЙРОЕНДОКРИННИМИ, ІМУНОТРОПНИМИ І КЛІНІЧНИМИ БАЛЬНЕОЕФЕКТАМИ

© Г.І. Вісьтак

Лабораторія клінічної патофізіології ДП "НДІ медицини транспорту", Трускавець

Під спостереженням знаходились 125 жінок репродуктивного віку з хронічною гінекологічно-ендокринною патологією, котрі в амбулаторному режимі отримували 4-тижневий курс питної монотерапії біоактивною водою Нафтуся курорту Трускавець за стандартною методикою. На початку і наприкінці курсу оцінювали вегетативний гомеостаз, ендокринний, імунний та клінічний статуси. За характером змін стрес-індексу Баєвського (S) і вегетативної реактивності (R) виявлено 7 варіантів ефекту. Найчастіше зустрічались поєднання підвищення S (від 79 ± 10 до 152 ± 17) і зниження R (від $1,79 \pm 0,08$ до $1,12 \pm 0,10$) та підвищення S (від 88 ± 6 до 149 ± 9) і R (від $1,19 \pm 0,12$ до $2,37 \pm 0,23$) – у 21,6 % і 20,8 % відповідно. У 16,8 % осіб підвищення R (від $0,77 \pm 0,09$ до $1,86 \pm 0,15$) супроводжувалося зниженням S (від 211 ± 24 до 83 ± 12), а ще у такої ж кількості жінок підвищення R (від $0,86 \pm 0,08$ до $1,30 \pm 0,09$) відбувалося за стабільного S (85 ± 4 і 89 ± 8 на початку і наприкінці). У 9,6 % осіб за стабільного S (100 ± 21 і 107 ± 20 на початку і наприкінці) R знижувалася (від $1,64 \pm 0,13$ до $0,87 \pm 0,15$). Ще у 8,0 % випадків констатовано одночасне зниження R (від $2,55 \pm 0,44$ до $1,21 \pm 0,32$) і S (від 197 ± 20 до 96 ± 12). Нарешті, у 6,4 % жінок обидва параметри вегетативного гомеостазу не реагували на вживання Нафтусі: S – 99 ± 22 і 97 ± 22 , R – $1,76 \pm 0,20$ і $1,77 \pm 0,21$ на початку і наприкінці курсу відповідно. Методом канонічного кореляційного аналізу показано, що зміни параметрів вегетативного гомеостазу значно пов'язані зі змінами параметрів нейроендокринно-імунного комплексу. Виділено дві майже рівноцінні пари канонічних радикалів. Факторну структуру вегетативного радикала першої пари формують: гуморальний канал ($r = -0,80$), індекс реактивності R ($r = 0,44$) і симпатичний тонус ($r = -0,30$), натомість на радикал нейроендокринно-імунного комплексу значущі факторні навантаження дають: ортостатичний індекс Тесленко ($r = -0,90$), ортостатична різниця ЧСС ($r = 0,73$), пролактинемія ($r = -0,36$) і панлімфоцитоз ($r = 0,20$). Канонічна кореляція між радикалами значна: $R = 0,62$; $R^2 = 0,39$; $\chi^2 = 181$; $p < 10^{-6}$. Другу

пару радикалів формують, з одного боку, симпатичний тонус ($r = -0,81$), S ($r = -0,65$), вагальний тонус ($r = 0,55$) і R ($r = -0,39$), а з іншого – загальний тироксин ($r = -0,40$), ортостатична різниця ЧСС ($r = 0,34$), лютеїнізуючий гормон ($r = -0,33$), тестостерон ($r = -0,32$), Т-лімфоцити ($r = -0,32$) і фолікулостимулюючий гормон ($r = -0,24$). Параметри канонічної кореляції між радикалами цієї пари близькі до таких першої: $R = 0,56$; $R^2 = 0,31$; $\chi^2 = 113$; $p < 10^{-3}$, тобто засвідчують значний за силою зв'язок. Натомість динаміка клінічних симптомів пов'язана з вегетотропними ефектами помірно: $R = 0,36$; $R^2 = 0,13$; $\chi^2 = 43$; $p = 0,06$. Радикал вегетотропних ефектів отримує навантаження від динаміки R ($r = 0,64$), вагального ($r = 0,59$) і симпатичного ($r = -0,46$) тонусів, а факторна структура клінічного радикала формується динамікою одутлості ($r = 0,79$), загальної слабості ($r = 0,34$) і настрою ($r = 0,16$). З огляду на клініко-фізіологічну значущість характеру вегетотропного ефекту Нафтусі вельми важливим є його передбачення з метою можливого корегування. Ця мета досягнена з допомогою методу дискримінантного аналізу. Виявлено 24 предиктори. Їх ієрархію очолюють початкові величини R ($\Lambda = 0,523$) і S ($0,305$), що свідчить про підлеглість їх динаміки "закону початкового рівня". Разом з тим, суттєво зумовлюють характер вегетотропного ефекту ще й ЧСС сидячи ($0,211$), ортостатичний індекс ($0,154$), алкало-резистентність шкіри ($0,120$), рівні натуральних кілерів ($0,100$), IgG ($0,086$), рН шкіри ($0,074$), наявність і розмір міоми ($0,062$), сумарний об'єм яєчників ($0,053$), кортизолемія ($0,046$), наявність і вираженість лівосторонньої мастопатії ($0,040$), лейкоцитоз ($0,034$), вільний трийодтиронін ($0,030$), CD4-лімфоцити ($0,027$), IgM ($0,024$), тривалість циклу ($0,022$), "активні" Т-лімфоцити ($0,020$), ЦІК ($0,018$), наявність і вираженість загальної слабості ($0,016$), IgA ($0,015$), вагальний тонус ($0,014$), гуморальний канал ($0,013$) і об'єм щитоподібної залози ($0,012$). За констеляцією перелічених провісників можна передбачити тип вегетотропного ефекту Нафтусі з точністю 86,9 %.